

Марчук Ульяна

аспірантка

ДВНЗ «Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана»,

м. Київ

ПРО ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ВНУТРІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Проблемам вдосконалення управління і ефективності функціонування на підприємствах АПК приділяється значна увага. Важливу роль в досягненні цієї цілі відіграє внутрішньогосподарський контроль. Прийняття управлінських рішень керівниками підприємств повинно базуватись на достовірній, своєчасній та повній інформації. Це досягається шляхом побудови адекватної системи внутрішньогосподарського контролю та впровадження гнучкої моделі управлінського обліку.

На важливість внутрішнього контролю (ВК): його взаємозв'язок і відмінність від внутрішньогосподарського контролю (ВГК) звертають увагу більшість вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема: О.Б. Акентьєва, М.В. Борисенко, М.П. Кузик, В.Ф. Максимова, В.Я. Овсійчук, В.П. Пантелеєв, С.М. Петренко, Т.А. Пожидаєва, Л.В. Рибалко, Р.А. Сагайдак, М.В. Філімонова, Т.В. Фоміна та інші. З теоретичної точки зору дискусійними залишаються також питання структури внутрішньогосподарського контролю, його поєднання з обліком та аналізом, невизнання як самостійної функції управління, ототожнення внутрішнього та внутрішньогосподарського контролю та їх взаємовідносини.

Під внутрішнім контролем, відповідно до Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року, розуміємо інструмент управління, що дає змогу керівництву органів державного і комунального сектору перевірити стан виконання завдань органу. Метою цього

процесу є забезпечення достатньої впевненості керівництва зазначених органів у досягненні належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до завдань органів; достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; у виконанні поставлених законодавством норм і правил; належному захисті активів від втрат [1].

Слід додати, що до органів державного та комунального сектору належать: міністерства, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування; державні та комунальні підприємства, установи та організації; акціонерні, холдингові компанії; державні цільові фонди та інші підприємства.

Внутрішньогосподарський контроль фактично здійснюється на кожному підприємстві у вигляді діяльності ревізійної комісії, інвентаризаційної комісії, адміністративними та бухгалтерськими службами. На жаль, у нормативній базі України відсутнє визначення як самого внутрішньогосподарського контролю підприємства, так і відповідних його елементів [5, с.70].

Оскільки внутрішньогосподарський контроль, як складова внутрішнього контролю, має займати одну з основних позицій у його структурі, він покликаний забезпечити систему управління достовірною інформацією про господарську діяльність підприємства, сформувавши пакет інформації для управлінського персоналу щодо прийняття ним ефективних управлінських рішень [2, с.17]. Тому, на нашу думку, внутрішньогосподарський контроль стосується саме підприємств, який допомагає своєчасно виявити відхилення або порушення технології виробництва, інші факти недоліків та зловживань, якщо вони мали місце, а у холдингових компаніях доречним є внутрішній контроль, який знаходить відображення у формі відділу (*служби*) внутрішнього контролю (*аудиту*), який перевіряє діяльність дочірніх підприємств, філій та інших відокремлених підрозділів.

Внутрішньогосподарський контроль виступає як самостійна функція управління всередині підприємства, відрізняється глибиною та точністю його здійснення, оскільки проводиться там, де знаходиться центр уваги управління [4].

На жаль, в більшості сільськогосподарських корпорацій (холдингів), в яких може бути сформована система внутрішнього контролю (*аудиту*), така форма контролю не працює і внутрішніми нормативними документами не передбачена [3, с.90].

Можливий і такий варіант: якщо в холдинговій компанії створена служба внутрішнього контролю, і в її підпорядкуванні знаходиться п'ять підприємств, то в кожному з цих підприємств здійснюється внутрішньогосподарський контроль. Адже внутрішньогосподарський контроль - це вид економічного контролю власника, який являє собою систематичне спостереження та перевірку ефективності використання активів та зобов'язань підприємства, виробництва при найменших витратах, повне збереження майна, профілактика безгосподарності та розкрадання, законність та доцільність господарських операцій та процесів, що здійснюються керівництвом підприємства або уповноваженим ним посадовою особою (органом) з метою формування інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригування для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним способом. Отже, внутрішній контроль є більш широкою системою, в яку входить і внутрішньогосподарський контроль на підвідомчих підприємствах.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року. Розпорядження КМУ від 24.05.2005, № 158-р // Офіційний вісник України. - від 17.06.2005, № 22, стор. 75, стаття 1224.

2. Сагайдак Р.А. Внутрішній контроль в управлінні сільськогосподарськими підприємствами : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09 [Електронний ресурс] / Р.А. Сагайдак; Нац. аграр. ун-т. — К., 2008. — 21 с.

3. Сагайдак Р.А. Організація внутрішнього аудиту і оцінка його ефективності в сільськогосподарських підприємствах / Р.А. Сагайдак // Облік і фінанси АПК – 1'2011, С. 88 – 92.

4. Чабанюк О.А. Організація системи внутрішнього контролю запасів на підприємстві [Електронний ресурс] / О.А. Чабанюк // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький державний технічний університет. — 2011. — Вип. 8 (29). — Ч 4. — Режим доступу до журн.: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2011_8_4/51.pdf

5. Чуєнков А.Є. Необхідність створення внутрішнього аудиту як суб'єкта внутрішньогосподарського контролю /А.Є. Чуєнков // Інвестиції: практика та досвід. - 2010 - №17 - С.69-72.